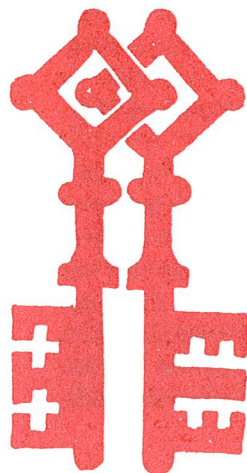
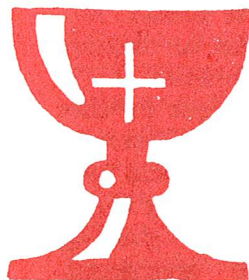
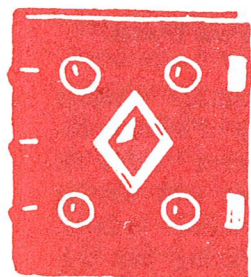

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

2 / april 1993

ISSN 0903-6113

SPØRGSMÅLET OM EMBEDET I TYSKLAND

Af Jürgen Diestelmann.

Oversat fra det svenske Kyrklig Samling nr 3/1992 af Poul Ulsdal.

Siden 1960'erne er præstevielse af kvinder blevet indført i de fleste af Tysklands evangeliske Landskirker. Straks fra begyndelsen blev der fremført mange theologiske argumenter fra Skriften og Bekendelsen mod denne ordning.

I den braunschweigske Landskirke, som jeg tilhører, samlede modstanderne sig omkring den daværende sognepræst for menigheden St. Ulrici-Brüdern i Braunschweig dr. Helmut Lieberg. Han ledede den "Lutherske Broderkreds", ud fra hvilken - efter svensk forbillede - "Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse i Braunschweig" dannedes. Det var ham, der førte pennen, da "Braunschweiger-teserne om læren og kirkens opgave" udarbejdedes i 1966. Disse teser var kritiske mod den modernistiske fortolkning af de bibelske frelsessandheder og fik et gennembrud i vide kredse. De udtrykte dog endnu ikke nogen udtrykkelig afvisning af kvindelige præster.

Dr. Lieberg døde i 1972 sammen med sin kone som følge af en trafikulykke.

Han var en fremragende kender af luthersk teologi og havde fået doktorgraden på en afhandling om "Amt und Ordination bei Luther und Melanchton". I sit skrift "Gesichtspunkte zur kirchlichen Bewertung der Frauordnung", som også værdsættes

i dag, og andre skriftlige arbejder har han taget stilling til dette særlige spørgsmål. På denne måde fik han også forbindelse med Kyrklig Samling og flere svenske præster. (redaktørens bemærkning: han deltog også en gang i et Virring-konvent). Inden den lovgivning, som i 1968 indførte kvindelige præster i den braunschweigiske kirke, resulterede en af ham gennemført navneindsamling blandt præster (iberegnet emeriti) i mere end 100 underskrifter mod ordination af kvinder. Kirken i Braunschweig har ialt omkring 300 tjenestegørende præster.

Debatten om et teologisk for eller imod blev af og til hård i Tysklands Landskirker (særligt i de rent lutherske). Man så overlegent og konsekvent bort fra alle theologiske og bibelsk begrundede argumenter. Modstanderne af kvindelige præster blev for det meste beskyldt for ringeagt overfor kvinder. Dette skete særlig stærkt i den verdslige og kirkelige presse samt i massemedierne i det hele taget.

Da ordination af kvinder indførtes i Braunschweig i 1968, blev der lovet modstanderne samvittighedsværn af landsbiskop dr. Heintze, der selv var en indflydelsesrig fortalere for kvindelige præster. Det samme skete bl.a. i Bayern, da ordination af kvinder kunne indføres, efter at lands-

biskoppen dr. Hermann Dietzeel-binger var gået på pension. (Han var iøvrigt modstander af Lauenberger Konkordien).

Heftig kritik og undertiden offentlig forhånelse blev den nu pensionerede landsbiskop af Schaumburg-Lippe, dr. Joachim Heubach udsat for, da han nægtede at stemme for indførelse af kvindelige præster i sin kirke (den mindste i Tyskland).

På grund af trykket fra offentligheden forstummede modstanden stort set i længere tid, efter at loven om kvindelige præster var blevet indført. Mange tav eller resignerede under de forhold, der var opstået siden loven blev indført. Desto mere opsigt vakte det, når her og der tegn på afvisende holdning nåede offentligheden. Beretninger om modstand mod kvindelige præster i Sverrig, f.eks. meddelt i "Brüdern-Rundbrief", som udgives af præsterne i "St.-Ulrici-Brüdern" menighed i Braunschweig, har vakt en vis forargelse. Ikke mindst gælder dette den fornylig i meddelelsesbladet for "Evangelische Sammlung" i Berlin udgivne artikel af Ulla Hindbech: "Mand og kvinde ifølge Guds ord" (fra Nya Vågaren 4/1980).

Skønt den nuværende formand for Kirkelig Samling i Braunschweig, pastor Wolfgang A. Junke i 1979 velvilligt blev bevilget særordination, udløste det heftige og tildels sårende reaktioner, da den nuværende landsbiskop i Braunschweig, dr. Gerhard Müller tillod en præstekandidat efter dennes ønske at ordineres på samme måde. Det drejer sig iøvrigt om den

nuværende sognepræst for St.-Ulrici-Brüdern, Frank-Georg Gozdek.

Ved valget af Maria Jepsen som biskop i Hamburg foråret 1992 er der opstået en ny situation. Det vakte ikke blot opsigt, at man havde besat en ledende kirkelig stilling med en tilhænger af feministtheologien; med det gjorde påny striden om kvindelige præster aktuel og det ikke blot i selve Hamburg. Kirkeledelsen gør tydelige forsøg på at neddyse en teologisk debat om det spørgsmål.

Det er ikke mærkeligt, at trykket på kvindepæstmodstanderne vokser i forbindelse med det, der her er omtalt. Det samvittighedsværn, som den engang blev lovet, bliver nu ikke blot indskrænket, men skal udtrykkelig fjernes. Det er på denne baggrund man oplever f.eks. at en præstekandidat i Würtemberg, som afviste kvindelige præster, blev nægtet ordination. Tilsvarende rejste det lovgivende organ for kirken i Braunschweigs Landssynode kravet om, at der skabtes retslige regler, der skulle gøre det muligt at afsætte kvindepæstmodstandere fra deres tjeneste og at kunne afkræve præstekandidater en skriftlig anerkendelse af kvindelige præster. I denne Landssynode har gruppen "Kirken nedefra" samlet majoriteten bag sig. Det er betegnende, at kendte medlemmer af denne gruppe ikke blot fornægter den kristne tros grundsætninger (som f.eks. Herrens opstandelse), ikke anerkender De 10 Bud som Guds åbenbarede ord, er tilhænger af anerkendelse af homoseksuelle...

Det kunne måske efter disse fakta, som vi har gjort rede for, synes, som om det blot handlede om ordination af kvinder i dagens kirkelige situation i Tyskland. Men sagen er, at der er mange andre temaer, der nu optager den offentlige debat i kirken. I EKD (Evangeliske Kirker i Tyskland) er der f.eks. i dag delte meninger i abortspørgsmålet, kravet om velsignelse af homoseksuelle par rejses åbenbart, ligesom godkendelse af homoseksuelle præster. Sådanne krav får også oftest støtte fra ledende kirkeligt hold. Den hellige Skriffs gyldighed synes i stor udstrækning at være ophævet til fordel for de krav, som den i øjeblikket rådende tidsånd stiller. Dette er en åbenbar følge af den "historisk-kritiske" bibeludlægning, med hvis hjælp bibelsteder helt vilkårligt erklæres for tidsbundne og dermed ikke normerende for kirken. I så stor udstrækning hersker de nuværende magthavere indenfor den tyske protestantisme.

På grund af denne udvikling gøres der nu voksende modstand ikke blot fra bekendelsestro lutherske kristne, men fremfor alt indenfor de "evange-

likale", d.v.s. pietistiske kredse. Med udgangspunkt i det åndelige "oprustningscenter" i Krelingen (Niedersachsen), som ledes af sognepræst Heinrich Kemner, har man besluttet at danne et "menighedernes Nødbund" (Gemeindenotverbund) med forbillede i Bekendelseskirkens "Præsternes Nødbund" (Pfarrernotverbund) i Det tredje Riges dage. Dette skal dannes den 31. oktober 1992 (Reformations-dagen). I dets love regner man med, at kravet om samvittighedsværn for kvindepræstmodstandere kommer til at indgå.

Den tidligere bayerske landsbiskop dr. Hermann Dietzeelbinger har i anledning af den kirkelige udvikling, der begyndte at tage form i hans tid, udtalt: "Hvis ikke alt bliver anderledes, står vi nu overfor en kirkekamp i sammenligning med hvilken kirkekampen i Det tredje Riges dage kun var en forpostfægtning". I dag synes disse ord at have været profetiske. Et åndeligt fællesskab mellem alle bekendelsestro ud over grænserne i vort land samt med brødre og søstre i de skandinaviske lande forekommer at være stadigt mere nødvendig.

KØBENHAVNS VESPERRING

Tirsdag den 1. juni kl 19,00:
Pinse-festvesper i Hans Egede Kirke, Vardegade.
Prædikant: sognepræst Ole Skjerbæk Madsen.
Kaffe og samvær.
Der afsluttes med pinse-matutin.

Søndag den 14. marts 1993 var der Kirkestævne i

Opstandelseskirken i Albertlund.

Eftermiddagens emne var:

EFTER SANKT JAKOBs-SAGEN

Her bringes to af eftermiddagens indlæg.

I: af pastor Bjørn Hansen, København.

Man kunne spørge: Hvad blev resultatet af sagen? Eller også: Hvilken sag kommer næst?

Formelt blev Skt. Jakobssagen en sag om en præsts lydighed eller ej over for sine foresatte. *Reelt* handlede det om menighedens liturgiske frihed, ledet af sin præst. Jeg skal ikke her evaluere, blot hilse velkommen, at udgangen åbnedes dels ved ny biskop med frisk biskoppeligt initiativ, dels ved fremkomsten af Gudstjenesteordning-1992 med dens udvidede, autoriserede liturgiske muligheder. Meget i Skt. Jakob og andetsteds vil finde et tilfredsstillende spor ved de to omstændigheder, dog næppe alt!

Vi, der priser os lykkelige for kirkenes arv, lider i disse tider den skæbne at forårsage snart én snart en anden sag. Og fra Skt. Jakob står stadig uafklarede spørgsmål tilbage: om medtjenende personer ved alteret, om brug af røgelse og billeder, om fejring af helgen- og festdage. Klassisk melder sig hertil de proble-

mer, vi øjensynligt volder øvrige dele af kirken i Danmark, når vi ikke synes, kvinder bør pålægges præstembede.

Ejheller finder os bemyndigede til at gengifte fraskilte i nye ægteskaber. Begge eksempler, som på én gang finder deres klare begrundelse ved indenadlæsning af Guds ord samt i præstestandens og ægtestandens sakramentale karakter, givet af Herren selv ved apostlene og det hellige skriftvidnesbyrd fra dem.

Aggressiv oprydning

For nylig kom det rygte mig for øre, at ikke blot *menighedsråd* præsterer det fordukkende, ultimative spørgsmål til mandlige embedsansøgere, om de kan arbejde sammen med kvinder i embede? Også *biskopper* spørger nu, således at de i benægtende fald ville afslå at give ansøgeren biskoppelig anbefaling. Her troede man, at det var i langt væsentligere spørgsmål, en præst kvalificerer sig, og i det mindste biskoppen forstod det? Forstående menighedsråd

må efterhånden væbne sig med et betragteligt mod for at vælge den rigtige præst, dersom nævnte rygter taler sandt.

Lad mig i den forbindelse minde om debatten om "særordination", som gik på sidste år. Otte organisationer bad derom, men fik afslag fra biskopperne, skønt de blot bad om ret for ordinanden til åbenlyst at leve i kirkens nedarvede tro. Biskopperne vendte således ryggen til, fejede problemet ind under gulvtæppet ved at vise det bort fra deres egen geskæft, den biskoppelige handling, ordinationen.

Flytter nissen nu bopæl? Vælger man nu yderligere at rydde op i det skjulte, over for den enkelte? Og komme problemet i forkøbet ved ganske enkelt at nægte biskoppelig anbefaling i tide forinden?

Præstens daglige arbejde forulempes?

Og bliver det næste, at man vover at trænge helt ind på præstens daglige arbejdsområde for, om muligt, at begrænse hans mulighed for at virke *åbenlyst* i menighedens dagligdag ifølge sin overbevisning? Et eksempel tegner sig for øjeblikket i Hans Egede Sogn, København Ø: efter en forkortet og rask ansættelsesprocedure, hvorunder jeg, som sognepræst på stedet ikke blev taget med på råd, indsattes en kvindelig kollega i et 3-måneders vikariat i sognets andet præsteembede. For at imødegå alskens forvirring i menigheden fremsatte jeg fra prædikestolen søndagen før indsættelsen en redegørelse og erklæring, hvori jeg dels måtte

beklage, at den trufne menighedsrådsbeslutning på *forhånd udelukkede* muligheden for et naturligt samarbejde mellem stedets præster, dels - lykkeligtvis - kunne berolige sindene med, at der i dette tilfælde var tilstrækkelig personlig forståelse mellem de to kolleger til, at problemet kunne løses uden misstemning, selvom fælles offentlig fremtræden ikke kunne komme på tale. Sagen er endnu så ny, at biskoppen ikke har taget stilling. Blot så meget foreligger, at udtalelsen af menighedsrådet er fremsendt til biskoppens orientering, samt at nogen efter pålideligt forlydende har fundet en sådan erklæring, fremsat fra prædikestolen, embedsmæssigt kritisabel. Fra sagens spæde begyndelse er der således *ikke* rejst tvivl om retten til at mene om kvindelige præster, som jeg og andre mener. Men det ser ud, som om nogen kan føle sig stødt på "systemets" vegne, når præsten på sin daglige arbejdsplads (prædikestolen) ifølge sin overbevisning føler sig nødsaget til *åbenlyst* at tage til orde for menighedens skyld.

Systemkritik må til !

Man må håbe, at "systemet" selvkritisk vil tage det passerende til efterretning og overlade præsten hans gode ret til at arbejde uhindret. Direkte eller indirekte *systemkritik*, både hvad angår embedshierakiets forretningsgang og dets handlinger, skulle ikke være uvelkomment hos os, når der iøvrigt foreligger klare hensigter og grunde.

Efter Skt. Jakob må vi derfor fortsat arbejde for, at det kirkelige em-

bedsapparat på alle sine niveauer vil vedkende sig konsekvenserne af sine egne forudgående beslutninger og indse, at man ved mand/kvinde/embede-beslutningen i 1948 selv valgte sig en *delt* situation i kirken på dette spørgsmål. Totalitær fremfærd fra systemets side, som den foreløbig er indtruffet i særordinationsspørgsmålet, vil på ethvert niveau i embedssystemet være at svigte den forpligtelse, man selv valgte at gå ind under.

Helgenmesser og festdage

Endnu et sidste emne blandt mange mulige skal nævnes, og dermed sidste nyt fra Skt. Jakobs kirke (på opfordring af pastor H.C. Christensen, som desværre er forhindret i at være her i dag: det gælder fejringen af *helgenmesser og festdage*. Som bekendt falder sådanne jo ofte på hverdage, og de egner sig derfor glimrende som samlingsdage for menighedslivet, ofte også temamæssigt. Biskop Erik Normann Svendsen har over for H.C. bifaldet, at de fejres, når blot Gudstjenesteordningen efterkommes, hvad bl.a. jeg selv kan bevidne, at den gør.

Skt. Jakobs sogns menighedsråd agter imidlertid førstkommande tirsdag, 16. marts, at behandle og afsende en *indberetning* til biskoppen vedrørende Sct. Ansagersdags og Askeonsdags messer i februar 1993. Det teologiske stormløb gøres af fhv. hærprovst Sv. Balslev, menighedsrådsflertallets teologiske rådgiver. Det medsendes indberetningen som bilag. Messens formulering, såsom "på forbøn af" eller "ved den hel-

liges fortjenester", anholdes, ligeledes tilstedeværelsen af bord, skål og aske til brug i Askeonsdagens liturgi. Altså: fortsat de samme gamle angreb på baggrund af samme forudindtagede "lutherske" skolelærdom. Som om helgenen går imellem Kristus og den bedende, og bliver andet og mer end medbeder og forbeder, akkurat som vi bruger det mellem hverandre indbyrdes i jordens menighed. Og som om helgenens fortjenester bringer os mere end "en retfærdigs forbøn" og fratager Kristus nogen del af æren for frelsens gerning. Modstanderne skulle læse stoffet igennem én gang til og erkende, at her beder al Himlen og jorden til Den Treenige *alene* og venter sig alt godt fra Ham *alene*. Og, hvad asken angår, hvorfor den samme misforståede panik over for dette *synlige* sprog, når vi dog i forvejen er fortrolige med det, f.eks. i sakramentet eller i gudstjenestens adfærd, og når det dog klart forkyn-der evangelisk ydmyghed og omvendelse?

Vi har det håb, at Københavns biskop vil besidde fuld evangelisk indsigt og mod til at imødegå nævnte modstanderes forkrøblede "lutheri", som langt fra er reformatoren og læren værdigt. Og det turde fortsat være vort mål at berige menighedernes liv med Kirkens mangfoldige fejringer på baggrund af dens åndelige erkendelser.

EFTER SANKT JAKOBs-SAGEN

II: af pastor Knud Christensen, Frederikssund.

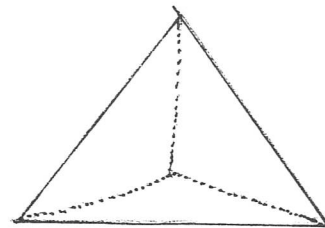
Meningen med denne eftermiddag er vel, at vi skal finde ud af: hvad gør vi nu i den højkirkelige bevægelse? Mit svar er: intet ud over det, vi indtil nu har gjort, nemlig at holde fast ved Kirkens almindelige, d.v.s. katolske tro. Men sagen giver naturligvis anledning til nogle overvejelser, og ingen af de overvejelser, jeg har gjort mig, har givet mig anledning til at vælge de andres tro frem for Kirkens almindelige. I de mange år, hvor sagen stod på, hørte jeg kun om den fra een side (fra H.C. på præstekonventer og i samtaler) og læste om den i avisen. Derfor skal jeg vogte mig for at udtale mig for kategorisk om "messens modstandere", men det er min fornemmelse af dem, at de var mere frække, end de var kloge, og hvis H.C. havde været mindre pæn og en større taktiker, så ville han have afsløret dem for længe siden. Det er min fornemmelse, at det blev de så til sidst ved andres hjælp og ydre begivenheder så som en bispeafgang, men det er urimeligt, at en enkelt skulle bære så meget for at nå frem hertil. Der er en, der har sagt til mig, at Prenter på sit dødsleje sagde: Han (H.C.) kæmper for os alle! Det er vilkårene her i verden. Selv blandt minoriteter, og en sådan tilhører vi, er det nødvendigt med en, der går i spidsen, og så kan man aldrig vide, hvor modstanden kommer eller hvornår. Det er for øvrigt i minoriteter de nye tanker fødes, både de gode og de dårlige tanker, og jeg tror be-

stemt, vi tilhører en minoritet, der skal bære nogle tanker, som bliver til gavn for tiden, der kommer. Og det er tanker fra den levende Guds hjerte om fred.

Der var ting under sagens forløb, der stod uklart for mig. Hvad H.C. ville, vidste jeg godt: værne om den hellige messe. Men hvad var det, modstanderne ville, hvad var det, de kæmpede for, og hvis de havde sejret (fået H.C. smidt ud), hvad ville de så have brugt sejren til? Var det for sognets skyld, for glæden og sandhedens skyld, de kæmpede? Hvorfor kunne de ikke bare lade manden være? Manglede de mon det menneskelige overskud, dette ville kræve? Der er noget i deres menneskelige adfærd, som jeg ikke forstår. Jeg må sige det samme om biskoppen. Jeg forstår ikke den tankegang, at man een dag kan stå med een flok og tillade noget og så dagen efter stå med en anden flok og tage afstand fra det man tillod i går. På hvilket grundlag forelå tilladelsen og tilbagekaldelsen af den? Jeg kan kun skønne, men det må da vist være det demokratiske flertal, der er grundlaget. Hvordan kan en biskop i en kristen kirke bygge sine afgørelser på noget sådant?

Om jeg nu er retfærdig i min vurdering af "messens modstandere", véd jeg selvfølgelig ikke, jeg kan kun vurdere ud fra det, jeg kender, men det resultat, jeg er nået frem til, har fremmet min frimodighed og udholdenhed. Fra modstandernes side

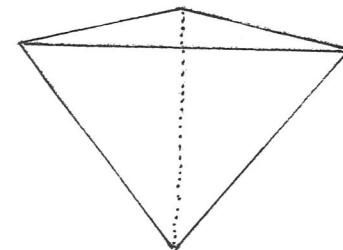
drejer det sig mere om menneskelig magt end om vor Herre, om menneskets magt i den institution der hedder Den danske Folkekirke. Den undervisning, jeg har modtaget i historie, og min menneskelige erfaring fortæller mig, at magtstrukturer har det med at bryde sammen. Det fortæller menneskehedens historie os, også de seneste års historie i Europa. Og om ikke andet så sætter døden en grænse for den menneskelige magt. Magtudøvelse, sådan som den kommer til udtryk i demokratiet i Den danske Folkekirke, kan illustreres med en pyramide, der står godt på jorden.

magt-pyramiden

I dens rum gælder det om at komme op, jo højere oppe man er, jo mere magt har man og dermed flere under sig. I pyramidens rum kan man møve sig rundt, uden at det hele bryder sammen, men den menneskelige erfaring fortæller os, at det gør den en dag. Derfor er det vigtigt for os i Kirken, at vi ikke stoler på magtpyramiden eller frygter den.

Kirken har også en hierarkiets pyramide, men i den drejer det sig ikke om at have magt, men om at tjene og lyde, og den ser således ud:

tjeneste-pyramiden

Jeg tør godt komme med et par forslag til, hvem der befinder sig i dens spids: Jomfru Maria, de 12 apostle. Grundlaget, den står på, er Jesus af Nazaret, den holdes på plads af Guds Ånd og den bliver stående så længe de, der er inden for dens rum, påtager sig den tjeneste, der er blevet dem betroet. Jo nærmere spidsen, man er, desto større er tjenesten og jo mere skal der bæres og omvendt, jo højere man befinder sig i pyramidens rum.

Det er evangeliets klare meddelelse til enhver magtstruktur i denne verden, at Jesus sejrede over døden ved at lyde og tjene. Dette kan verdens magtstrukturer selvfølgelig sidde overhørig - og så dø! men det kan Kirken ikke, hvis den vil leve.

Så derfor skal vi ikke gøre andet, end vi indtil nu har gjort i den højkirkelige bevægelse: holde fast ved Kirkens katolske tro og fejre den hellige nadver efter Herrens indstiftelse og så vide, at vor tjeneste i verden er stor og der er meget vi skal bære, men at vi selvfølgelig ikke er alene om det, for Kristi Kirke er et legeme med mange lemmer.

The symbol of sacrifice and humility.

Et indlæg i debatten op til den engelske kirkes afgørelse i spørgsmålet om kvinders adgang til præstevielse. Det er skrevet af **Brian Horne**, lecturer in theology, King's College, London, og oversat til dansk af **Kristine Jenkins**. Indlægget er hentet fra **Church Times** den 23. oktober 1992.

I en af sine mest velformulerede udtalelser omtalte John Henry Newman den kristne traditions dynamiske natur: "At leve er at forandre sig, og at være fuldkommen er at have forandret sig ofte". Han anerkender og glæder sig over det uundgåelige i forandringen. Det burde vi også gøre. Naturligvis ville vi hverken kunne forstå os selv eller Gud, sådan som han åbenbarer sig i historien, hvis vi ikke havde rod i fortiden og var tro imod den. Men der kan vi ikke blive; vi lever i nutiden med øjnene rettet mod det fremtidige. Det at ændre historiske omstændigheder har altid - til en vis grad - været afgørende for kristenlivets rammer og tro; og Kirken - når den ellers har levet op til sit bedste - har altid været klar over dette. Den har haft hjemme i mange forskellige kulturer, som alle har haft særlige behov og særlige spørgsmål at stille netop til Kirken, som derfor har tilpasset og forandret sig i takt med disse kulturer. Dette har den dog ikke gjort for at underkaste sig tidsånden, men for at den - netop ved at tage verden alvorligt - kunne tale til det dybeste og inderste i mennesker.

Det er på den måde, man kan tale om, at "Verden skriver Kirkens dagsorden" - og et af de mest betydningsfulde punkter på dagsordenen

er feminismen. Det er letsindigt at antage, at spørgsmålet om præstevielse af kvinder kan adskilles fra de andre spørgsmål, som feminismen har rejst. Det er ligeledes letsindigt at tro, at det er et ubetydeligt anliggende, som har fanget de troendes opmærksomhed på bekostning af vigtigere anliggender såsom at huse de hjemløse, give mad til de sultende eller frelse fortabte sjæle. Forholdet mellem kvinder og mænd er et af de større mysterier, livet kan byde på, og feminismen er fremstået i vores kultur for med rette at udfordre Kirken til at tage sig selv op til revision i lyset af nye argumenter om sexualitet og køn. Udfordringen sker på alle områder: liturgien, spiritualitet, etik, sprog - og kirkeorden.

Det er blevet påstået, at spørgsmålet omkring præstevielse af kvinder er blevet debatteret til bevidstløshed. Det er dog ikke tilfældet. Der er ganske rigtigt blevet sagt og skrevet meget især om ekklesiologiske spørgsmål - d.v.s. spørgsmål om enhed, katolicitet og nadverfællesskab. Men de dybtgående spørgsmål, som er blevet rejst af feminister på netop dette tidspunkt i historien, har haft meget lidt indflydelse på vore diskussioner om det kirkelige embede. Disse diskussioner har været præget af en underlig form for tilbageholdenhed - som om det ikke var god

tone, at tale om sexualitet i forbindelse med religion.

Spørgsmålet om en mulig sammenhæng mellem sexualitet og offerfrembærelse er f.eks. ikke blevet skænket nogen særlig opmærksomhed i den anglikanske diskussion, som nylig har fundet sted. Denne diskussion har heller ikke formået at forholde sig til det langt vigtigere teologiske spørgsmål om forholdet mellem natur og nåde.

Jeg er imod præstevielse af kvinder, fordi jeg mener den er et forsøg på - på forhånd - at afgøre dybtgående spørgsmål, som først nu bliver rejst, nemlig om kønsforskelle og hvordan de bør finde udtryk i den kristne tradition.

De protestantiske kirker har - i det store og hele - ingen skrupler haft ved at acceptere kvinders præstevielse. Det er der en hel række grunde til. To af dem er relevante i min situation: for det første er man gået bort fra den fortolkning af eukaristien (nadveren), som tager udgangspunkt i offertanken - hvorved man også har forkastet et egentligt præsteskab i Kirken. For det andet er man begyndt at nære stor mistro til de fleste former for "naturlig teologi". Dette er et sagligt og intellektuelt synspunkt, som jeg dog ikke selv kan tilslutte mig. Ikke nok med at jeg fejrer nadveren som et offer - og dermed berettigelsen af en præstestand i Kirken; jeg tror også på nødvendigheden af en naturlig teologi, ligesom jeg tror på det katolske princip, at naturen fuldkommengøres af nåden.

Hvis jeg mente, at præsteembedet alene drejede sig om forkyndelse eller profeti, sjælesorg og åndelig vejledning, at præsten var "folkets talerør", ja, så ville jeg uden tøven give min fulde støtte til kvinders præstevielse. Men dette er netop ikke min mening om præsteembedet. Dette har en særlig betydning, fordi det kun får mening i en offersammenhæng, og fordi det har at gøre med symbolsk repræsentation. Når det således er både menneskeligt og personligt, må det også nødvendigvis være kønsbestemt.

Den løbende debat om køn vil måske vise mere klart, hvad det er der symboliseres og ligeledes skabe nye muligheder for at forstå offerbegrebet.

Nogle feminister har påstået, at det, der symboliseres, en intet mindre end mandlig dominans; jeg påstår derimod, at det netop er det modsatte, nemlig at det er et symbol på offer og ydmyghed. Det er på dette område, der er størst behov for dyb og grundig overvejelse.

Hvis man imidlertid tror på, at Gud har overvundet naturen, og at Kristi evangelium har udslettet alle forskelle mellem det mandlige og det kvindelige, så er det naturligvis svært at se, at den feministiske dagsorden har nogen særlig relevans for Kirken. Men hvis man tror på, at nåden fuldkommengør naturen, så vil det, vi for tiden er ved at lære om køn, sikkert få stor betydning for den måde, hvorpå man forstår både det eukaristiske offer og den givne ordning for Kirkens nadverfejring.

IGEN TEOLOGI I TARTU

af Christian Braw, oversættelse v. Johs. Nielsen.

Universitetet i Tartu blev grundlagt af Gustav II Adolf i 1632, samme år som han faldt. I løbet af Estlands tragiske og blodige historie har det haft stor betydning for hele Balticum. Dannelse er højt vurderet i Estland. Det er en talemåde, at i Estland respekteres en professor højere end en general. Universitetet med dets undervisning på modersmålet er af største betydning for en lille nation som den estiske, hvis den skal bevare sin identitet.

Det ligger i selve ordet universitet at det skal omfatte alle lærde kundskabsgrene. I den henseende har Tartu universitetet været lemlæster siden 1940. Da lukkede nemlig kommunisterne det teologiske fakultet og ødelagde den teologiske bogbestand. Man ville udrydde den teologiske kundskab. Derfor var det et højdepunkt i universitetets moderne historie, da det teologiske fakultet kunne genåbnes i juni 1991.

Efter noget mere end et års virksomhed har det nu seks lærestole og 14 ansatte lærere. en af dem er den kendte provst Toomas Paul fra Tallin, som er adjungeret professor i Ny Testamente. Det indgår forøvrigt i fakultetets statutter, at dets lærer skal være medlemmer af den evangelisk lutherske kirke.

Eftersom kommunisterne gennem 50 år systematisk søgte at udrydde den teologiske kundskab, skal man nu forsøge at opbygge et lærerkorps fra næsten ingenting. Toomas Paul

er en undtagelse - han har tidligere undervist ved kirkens teologiske institut i Tallin. Selv har han fået sin uddannelse af præster, som havde studeret ved det teologiske fakultet som tidligere fandtes i Tartu, og dermed er han et forbindelsesled mellem det gamle og det nye fakultet. Flere af lærerstillingerne har endnu ikke kunnet besættes. Begavede studenter sendes udenlands til forskeruddannelse, bl.a. studerer den kommende professor i Gamle Testamente hos den kendte syrolog Juoko Martikainen i Göttingen. Man har også fået hjælp med lærerkræfter fra udlandet. Professor Egen Brinckschmidt fra Tyskland underviser ni i et års tid i systematisk teologi, og fra universitetet i Hafnia har man fået en lærer i hebraisk.

Sprogbarrieren udgør et særligt problem. Eftersom tysk i mange henseender er teologiens fagsprog, må man have tysk sprogundervisning for studenterne. I det hele taget foreligger stor interesse for sprog. Mange studenter læser f.eks. semitiske sprog, bl.a. arabisk. Disse kundskaber er af stor betydning for studiet af hebraisk og Gamle Testamente. Fakultetets målsætning er at alle, som aflægger grundeksamen skal kunne latin, tysk, hebraisk og græsk. Ambitionerne er altså betydelig højere end ved de teologiske fakulteter i Sverige for tiden. Grundeksamen skal kunne aflægges efter 4 års studier.

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

LANDSKONVENT 1993

Hovedtema:

"I er jordens salt(Matt.5,13).

20.- 22. maj
i
Opstandelseskirken
Gymnasievej 2
2620 Albertslund.

JORDENS SALT

Denne jord og dens menneskehed består jo på een eller anden måde endnu. Der må være nogen eller noget, der holder liv i den, men der er tegn på, at det ikke varer ved.

Det er Gud, der holder den i gang, og det er Ham, der bestemmer, hvor længe det skal vare. Guds middel til at holde jorden frisk er Hans Kirke og Hans disciple. Kirken er ikke målet for men midlet til de flest muligens frelse, men det er ikke givet, at alle kirkens medlemmer selv frel- ses.

Som kristne må vi derfor altid være rede til at være mindretal. Det er denne situation, vi på dette års

landskonvent vil hjælpe hinanden til at kunne forstå og være ansvarlige i. Men vi vil også i år gerne være så stort et mindretal, som muligt.

Derfor indbydes alle, der kan se et perspektiv i det foreliggende program før møder og gudstjenester og samvær i lyset af festen for Kristi Himmelfart til at melde sig til landskonventet og deltage så meget, som muligt, så at saltet tilføres ny kraft. VEL MØDT!

FÆLLESSKABET
KIRKELIG FORNYELSE

Poul Exner
formand

PROGRAM

Kristi Himmelfartsdag den 20. maj.

Kl. 17,30 - 18,30: Ankomst og spisning af medbragt mad.
Kl. 19,00: Vesper og velkomst i kirken.
Kl. 20,00: "Salt i familien". Foredrag ved pastor Helge Tagatz, Sengeløse.
Kl. 22,00: Completorium.

Fredag den 21. maj.

Kl. 8,00: Festmesse. Prædikant : pastor H.C.hristensen, celebrant: pastor Bjørn Hansen.
Kl. 9,30: Morgenmad.
Kl. 10,15: Generalkapitel efter dagsordenen.
Kl. 12,00: Tolsang
Kl. 12,15: Frokost
Kl. 14,30: Besøg i Forvaringsanstalten Herstedvesters nyindviiede kirke, orientering

ved fængselspræst Bent Ølgaard. Forvaringsanstalten er vært ved en kop kaffe.
Kl. 17,00: Procession og Vesper.
Kl. 18,30: Middag.
Kl. 20,00: "Salt i sognet". Foredrag ved Lisbeth Kristensen, Borum.
Kl. 22,00: Completorium

Lørdag den 22. maj.

Kl.8,00: Messe. Prædikant: pastor Knud Christensen, Frederikssund, celebrant: pastor Poul Exner, Albertslund.
Kl. 9,00: Morgenmad.
Kl. 10,00: "Salt i Folket". Foredrag ved pastor Carsten Dalsgaard, Vejen.
Kl. 12,00: Tolsang
Kl. 12,15: Frokost.
Kl. 13,30: Afslutning på Generalkapitel.
Kl. 15,00: Lovsang og bøn og velsignelse i kirken.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Under hele landskonventet er der lejlighed til privat skriftemål. Konventsafgift: Kr. 100,- for hele landskonventet. For enkelte foredrag betales kr. 25,-.

Priser for mad: fremgår af tilmeldingsblanketten.

Tilmelding til måltider sker senest den 13. maj til FKF's regnskabsfører, Jørgen Poulsen.

Mødeleder: pastor Poul Exner.

TILMELDING

Navn

Adresse

.....

Telefon

anmelder hermed min deltagelse i Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSEs landskonvent i Albertslund den 20.-22.maj 1993 og ønsker at deltage i følgende måltider:

Fredag den 21.maj: Morgenmad 15 kr. kr.

Frokost 30 kr. kr.

Middag 40 kr. kr.

Lørdag den 22.maj: Morgenmad 15 kr. kr.

Frokost 30 kr. kr.

Pris for måltider i alt kr.

Konventsafgift (100 kr., 75 kr., 50 kr. eller 25 kr.) kr.

At betale i alt kr.

Beløbet er indsendt til FKF's regnskabsfører Jørgen Poulsen, Christianshavns Voldgade 43,3th, 1424 København K. Postgiro nr. 2 08 81 42 pr. check/pr. giro.

Drikkevarer købes på stedet. Kaffe 10 kr. Anmeldelse til måltider er bindende og skal ske senest den 13. maj.

LITURGISKE BEMÆRKNINGER: Nye gudstjenestebøger.

Den danske Alterbog af 1992 indeholder både ritual for højmessen og bønner og tekstlæsninger dertil. Samtidig er udgivet en ritualbog, som bringer højmesseritualet sammen med en vejledning vedrørende højmessens gennemførelse. Ritualbogen gengiver også de nyeste autoriserede ritualer for de kirkelige handlinger.

Højmesseritualet er udformet, så det indeholder flere muligheder indenfor den samme ramme. Tydeligst er dette vedrørende nadveren, hvortil der bringes tre forskellige, men altså ligestillede ritualformer. Den ene af disse indeholder endda to forskellige bønner at vælge imellem.

I Re-formatio 1991 nr.1 s. 27 omtales kort den liturgiske bevægelse, som siden begyndelsen af dette århundrede er vokset frem i alle de vesterlandske kirker, og som har villet lære kirkefolket at skønne mere på liturgiens ord og handlinger og har villet hjælpe til en mere aktiv deltagelse i liturgien. Det er denne bevægelse, som med den nye gudstjenesteordning og alterbog nu er kommet ind i den officielle varme i Den Danske Kirke. Vejene hertil har givetvis været mange; men bl.a. Vesperringen, Theologisk Oratorium og den højkirkelige bevægelse har uden tvivl spillet en væsentlig rolle i denne udvikling. Hermed skal langt fra siges, at de mest vidtgående litur-

gi-forslag fra disse sammenhænge nu er autoriserede, men totalt set er den gudstjenestelige udvikling blevet trukket i den retning - samtidig med, at der indenfor de samme rammer kan holdes en gudstjeneste, som om denne udvikling ikke havde fundet sted.

Der er al god grund til netop i dette blad at takke biskopperne - herunder også den nu afgåede Aalborg-biskop, Henrik Christiansen, fordi de viste besindighed og mod nok til stort set at lægge liturgikommisionens forskellige forslag til side og i stedet give Den Danske Kirke mulighed for en værdig gudstjeneste i traditionens spor!

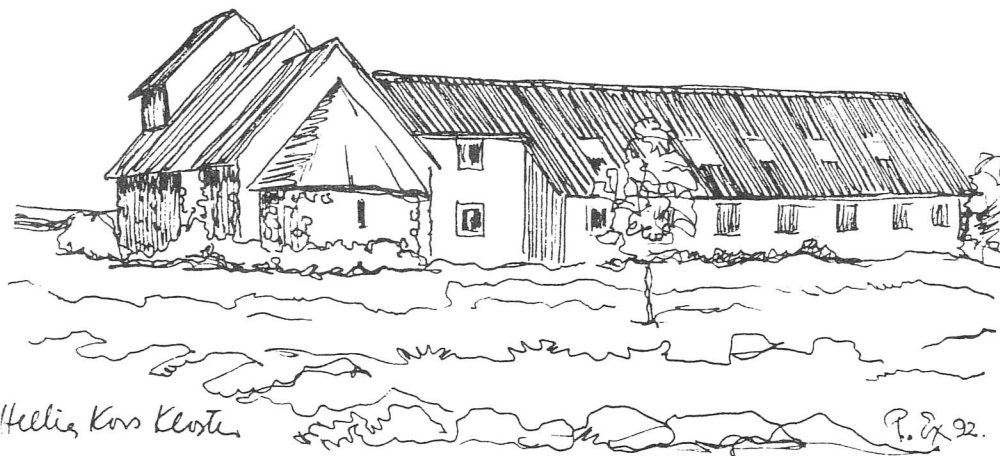
Der er som nævnt flere måder at gennemføre gudstjenesten på efter det nye ritual, og også i kredsen af præster omkring dette blad vil der utvivlsomt blive udformet forskellige ordninger af højmessen under hensyntagen til de forskellige præsters forskellige ønsker og under hensyntagen til de forskellige steds forskellige muligheder. Der er dog næppe tvivl om, at de gamle led "Herre, forbarm dig" (Kyrie) og "Lovsangen" (Gloria) vil komme i brug mange steder. Ligeså vil nok også den nadverbøn, som er opbygget efter oldkirkeligt forbillede, vække interesse (med leddene "ihukommelse" - anamnese - og "påkaldelse" - epiklese). Endvidere vil det nok også få praktisk betydning, at den

nikæno-konstantinopolitanske trosbekendelse nu er sidestillet med dåbspagten som gudstjenestebekendelse, samtidig med at melodien dertil er medtaget i den nyeste udgave af Koralbogen.

Den nye ordning betyder ikke, at den højkirkelige bevægelse har fået sit gudstjenesteprogram autoriseret;

men der er gjort et stort skridt i den rigtige retning - og dette hilses med glæde! Mere om emnet i kommende numre af Re-formatio!

Peter Østerby-Jørgensen
sognepræst
Galtrup.

NYT FRA HELLIG KORS KLOSTER

Da sognepræst Hakon Rabjerg engang i 1950'erne blev draget med i den nye højkirkelige bevægelse, var det i særlig grad klostertanken, der greb ham. Det var vist især på rejser i Sverrig, at han blev kendt med evangeliske kommuniteter. I sit barn-

domssogn, Lem, nord for Skjern ejede han et stort hedeareal, hvor han havde bygget sig et smukt sommerhus. Det var uden tvivl hans højkirkelige syn, der fik ham til at indrette et af rummene dér til et lille kapel. Men nu begyndte han at bygge en kirke, der skulle være den ene fløj i et 4-fløjet kompleks.

Da jeg havde kendt Rabjerg og hans kone fra min tid som hjælpepræst i København, var det helt naturligt, at jeg omkring 1960 brugte et par sommeruger til at arbejde på byggeriet sammen med en international ungdomslejr. I den tid boede jeg hos den tidligere lægemissionær Anna Bramsen i det hus, som hun havde ladet bygge lige overfor den kirke, der var ved at blive rejst. Jeg havde kendt hende i mange år helt fra den tid, hvor hun var læge i Christiansfeldt; hun var en af de skønneste kristne, som jeg har mødt.

Da det var gået op for mig, at jeg var højkirkelig, fik vi atter kontakt med hinanden, idet hun var leder af en kreds af højkirkelige "mindresøstre", der hvert år afholdt "Stille Dage", og hvor jeg talte et par gange. Netop i de år blev det til et virkeligt ordenssamfund efter franciskansk regel med aflæggelse af klosterløfter til pastor Svend Borregaard. Foruden søster Anna var der en søster mere; de blev kendt på egnen, når de kom til gudstjeneste i forskellige kirker i deres brune ordensdragter. Da Søster Anna døde ret få år efter, sluttede den anden søster sig til Maria-Døtrene i Kollund, hvor ikke så få højkirkeligt sindede præster og lægfolk kom på besøg. Ved de første højkirkelige "kirkedage" mindes jeg, at de to "brune søstre" fra Lem samt et par "blå søstre" fra Kollund deltog i processionen. Rabjerg dukkede af og til op ved præstekonventet i Virring og fortalte om sit arbejde og viste lysbilleder fra byggeriet.

Med uhyre flid og store personlige

ofre lykkedes det Hakon og Isa Rabjerg efterhånden at fuldføre dette byggeri; men det store problem var at få det fyldt med den åndelige virkelighed, som han havde drømt om. Han indbød flere gange til weekendstævner; men der kom kun meget få. Her var jeg engang med som foredragsholder, hvor jeg husker, at Rabjerg selv ledede aftenbønnen, completoriet i kirken. Om sommeren indbød han jævnligt til aftengudstjeneste med forskellige prædikanter.

For snart to år siden omkom de begge ved en færdselsulykke i en alder af over 80 år. Gud ske lov havde de nået at udarbejde en "Fundats for Hellig Kors Klosters Fond", der var underskrevet så sent som den 19. november 1989 - vel kun godt et år før deres bratte død. I denne fundats udformede stifterne helt klart deres hensigt med det store værk, som de havde rejst. Jeg anfører de to vigtigste afsnit om formålet: "At sikre, at klosteret fungerer som et rigtigt kloster med et konvent helst bestående af både mænd og kvinder".

Om klostrets "bekendelsesgrundlag" kan man læse: "At sikre, at klostret ledes ud fra det lutherske bekendelsesgrundlag, som det findes i præsteløftet, de lutherske bekendesskrifter, og som det igen er udformet i "Kirkens Ja og Nej" fra 1964". Hermed er betegnet en vis "bredde", så der er plads ikke blot for højkirkelige, men i hvert fald absolut ikke for den så almindelige "folkekirkelighed", som "Kirkens Ja og Nej" især var

rettet imod. I Fundatsen nævnes tre navne, som stifterne har valgt til at udgøre en fondsbestyrelse foruden dem selv, samt endnu tre navne som suppleanter, blandt dem sognepræst Hans Olav Okkels, en af de præster, som Rabjerg må have haft særlig tillid til. Ved stifternes død kom Okkels automatisk i bestyrelsen, hvor han i dag er formand.

Desværre har Kristeligt Dagblad med stort opsatte artikler og på en meget ensidig måde givet udtryk for en del strid omkring Hellig Kors Kloster, der vist mest er af personlig art. Vi kan være helt trygge ved, at fire af de fem medlemmer af fondsbestyrelsen uden vaklen vil søge at fremme den sag, som fundatsen så klart udtrykker. Jeg skal derfor opfordre alle interesserede til at yde støtte til dette arbejde.

Dette sker i første række, hvis man kender et kald til at være med til at skabe et sådant "konvent" eller "kommunitet", som stifterne drømte om. Men det vil sikkert også være et skridt i den rigtige retning, hvis nogle ville bo der som gæster og bruge stedet med dets kirke efter dets bestemmelse og i ansvarlighed over for fondsbestyrelsen. Til små retræter kan stedet udmærket bruges. Oplysninger om sådanne mulig heder vil pastor Okkels sikkert kunne give.

Økonomisk hjælp kan sendes til denne adresse: Hellig Kors Klosters Fond, Lemvej 19, 6940 Lem. Giro 4 99 73 60.

*Pastor Poul Ulsdal,
Esbjerg.*

KIRKEN OG KÆRLIGHEDEN

af Christian Braw, oversættelse v. Johs. Nielsen.

Hvorledes skal mand og kvinde leve sammen? Det er det store krisespørgsmål i et samfund som det svenske (redaktørens bemærkning: og det danske med), hvor 20.000 ægteskaber opløses hvert år, tillige med 40.000 samboforhold. Her er det særlig påtrængende, at folkekirken giver folket vejledning.

1972 gav bispemødet en sådan vejledning i sit skrift: "Om et kristent seksualsyn". Siden er der gået 20 år. Gennem den tid er der fremkommet mange store spørgsmål, bl.a. AIDS' epidemiske spredning og det voksen-

de homoseksuelproblem. Men til disse nye spørgsmål er det dekanerne i Svenska Kyrkans frie synode som tager ordet for at give vejledning. De gør dette gennem skriftet: "Kærlighed, ægteskab, familie". (Svenska Kyrkans Fria Synod, Plogkatan 6, 193 32 Sigtuna).

Skriftet har mange træk fælles med bispemødets udtalelse 1972. Man hævder ægteskabets nødvendighed og livsvarighed, man stiller sig afvisende til samboforhold. Men dekanerne får en bedre indfaldsvinkel på spørgsmålene ved at begynde med at

udtale sig om, hvad kærlighed er. Det er nemlig ikke helt indlysende i et sekulariseret samfund. Kærlighed i en kristen sammenhæng tager frem for alt skikkelse i ofret. Først og fremmest er det Kristi offer, at han gav afkald på alt for at frelse os.

Det er denne kærlighed, som nu længes efter at tage skikkelse også i forholdet mellem mand og kvinde. Fordi dekanerne har denne positive indfaldsvinkel, bliver deres skrift mere anvendeligt end bispemødets - som desuden desværre er ukendt for de fleste. I stedet for kun at afvise samboforholdene, kan dekanerne sige, at de er utilstrækkelige, de giver ikke tilstrækkeligt udtryk for

kærligheden som hengivelse og vilje til at ofre noget. I samboforholdet holder man jo altid bagdøren åben, om udtrykket tillades.

Det positive syn på seksualiteten deler dekanerne med bispemødet. Når de kommer ind på skilsmisse, bliver der imidlertid en glidning i fremstillingen. Tidligere har man hele tiden talt ud fra bibelsk grund, men her indføres den kirkelige tradition.

I det hele tager er dekanernes skrift en værdifuld og holdbar vejledning. Den fortjener at blive endnu mere udbredt end bispemødets arbejde om spørgsmålet. Og måske kan det inspirere bispemødet til et nyt forsøg.

GOD VEJLEDNING I GUDSTJENESTEN

af pastor Poul Ulsdal, Esbjerg.

Sognepræsten i Nørre Snede, Thomas Kristensen, har på Lohses Forlag fået udgivet en ualmindelig fin bog om den gudstjeneste, der foregår alle søn- og helligdage i vore kirker. "Lørdagsglimt - af søndagsglæden" hedder den. Med god pædagogik er den opdelt i 52 korte afsnit, hvoraf man kan læse eet hver lørdag aften - fra gammel tid kaldet en "helligaften" - som en forberedelse til søndagens kirkegang. I et smukt og enkelt sprog fortælles der om alt det, der sker i en gudstjeneste, f.eks. om kirkeringningen, orgelspil, indgangsbøn, kollekt o.s.v. Selv flittige kirkegængere kan blive overrasket over,

hvor meget af det man egentlig ikke havde tænkt særligt over. Hvert afsnit består af to sider, hvoraf en mindre del er en smuk tegning eller en indramning af selve ritualets ord. Det øvrige er oplysende og opbyggelig forklaring dertil, idet visse kirkelige udtryk oversættes og deres bibelske baggrund anføres. - I et tillæg er der afsnit af samme størrelse om dåb, skriftemål, hjemmealtergang og meget andet.

Bogens aktualitet består også i, at det er den nye oversættelse af Bibelen, der hele tiden benyttes. Desuden forklares også med samme enkelthed visse gamle led i gudstjenesten, der

delvis har været forsvundet i den danske kirke, men som findes i alle andre lutherske kirker. Fra advent 1992 er de nu blevet autoriseret til alternativ brug, hvor præst og menighed kan blive enige derom.

Jeg må indrømme, at jeg næsten misunder Thomas Kristensen at have fundet denne bogs form. Hvor mange lægfolk ville mon gå igang med at læse en nok så pædagogisk udformet "lægmand-Liturgik" hvad navn, man end kunne have fundet til den? Men her er den der faktisk: alt, hvad lægfolk kan have brug for til deres kirkegang, fordelt på de 52 afsnit! Og så denne strålende idé, at man kan begynde forfra næste år på helligaftenen! Selv for en, der har skrevet og sagt lignende ting mange gange, kan det, der sker i gudstjenesten, blive vane. Når jeg kommer i kirke, har jeg stadig brug for ikke at glemme f.eks. hvad "bedeslagene" betyder, at nu skal jeg holde op med at bladere i Salmebogen og gå i gang med at bede ...

Denne bog må vi brede ud til venner og bekendte, også til præstevenner, der måske benytter sig af lejligheden til at få noget af den gamle liturgi tilbage. Da er det absolut nødvendigt engang imellem i prædiken med små bemærkninger at pege på, hvad meningen er med de forskellige liturgiske "led". Hertil kan denne bog være en vældig god inspiration til at gøre det på den rette måde.

Kun een eneste ting i denne rige bog er jeg ked af - kun fire ord, der står i et ellers smukt og theologisk

korrekt afsnit om skriftemålet side 107. Her siges det om det private skriftemål, at det betyder, at "du opsøger en anden kristen, normalt din præst ...". Hans Olav Okkels skrev for mange år siden noget om, at med den manglende fastholden ved vor kirkes gamle lære om præstens fuldmagt til at give absolution er vi kommet derhen, at Folkekirken har nogle millioner skriftefædre, men næsten ingen skriftebørn!". Hvad der kan gøres i yderste nødsfald, er her som ved nadveren noget, man ikke behøver at beskæftige sig med i en så kort fremstilling.

I den nye gudstjenesteordning har man desværre - modsat i den stadigt gældende "Biskoppernes Vejledning" s. 84 - helt udeladt den formular for tilsigelse af syndsforladelse, hvor der står, at denne tilgivelse gives af præsten "efter den magt og myndighed, Gud selv har givet (ham) oven fra ...". I forbindelse med disse ord fra Kirkeritualet af 1685 siges der intet om lægfolks mulige adgang til denne tjeneste; men der bruges bl.a. det udtryk, at "Guds tjener her står i Guds sted". Der skulle altså ikke være tvivl om, hvad vor kirke lærer i den sag.

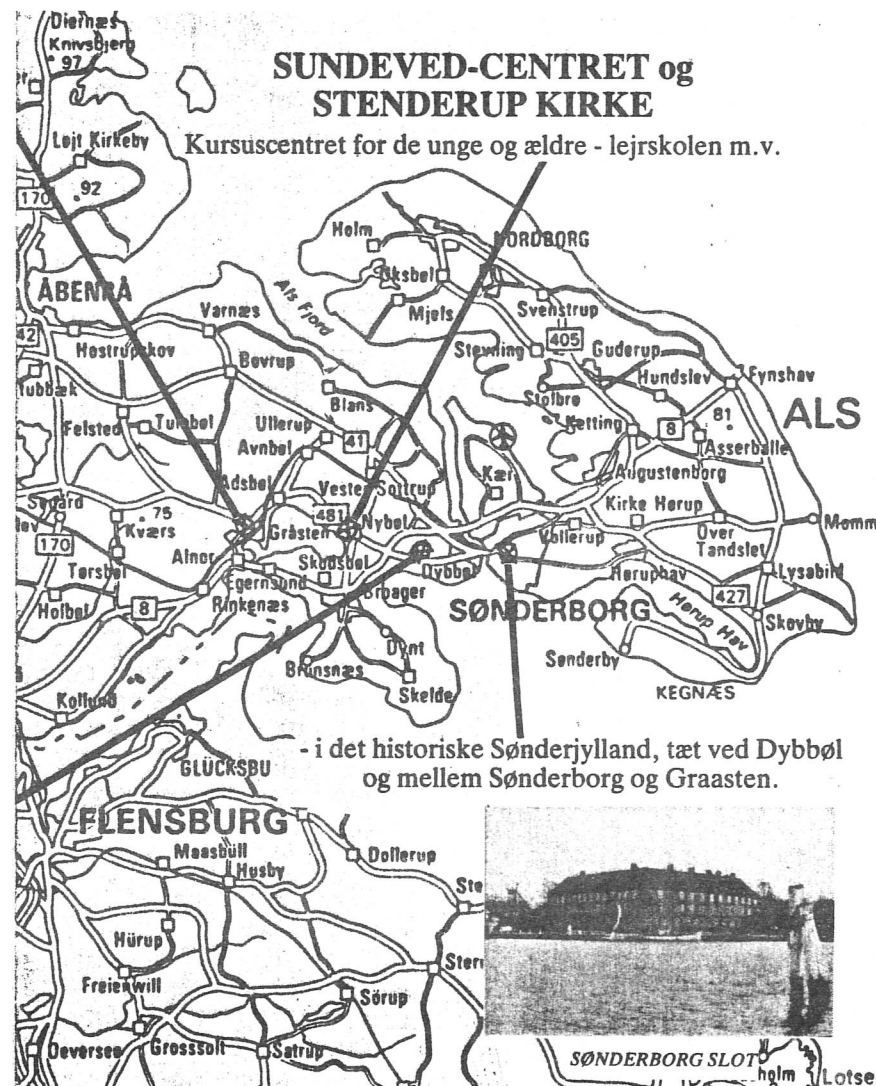
Men bortset fra disse fire forkerte ord er det en fortræffelig bog, som vi må gøre alt for at udbrede.

KIRKELIG FAMILIELEJR 1993

"Se, hvor godt og lifligt er det,
når brødre bor tilsammen!" Ps.133,1.

Fra fredag den 9. juli til fredag den 16. juli på
Sundeved-Centret, Stenderup Kirkebakke 4, Nybøl,
6400 Sønderborg.

Program i hovedtræk og praktiske oplysninger som forud for Kirkelig Familielejr 1992, se Re-Formatio 1992, nr.2.

Ankomst i løbet af eftermiddagen fredag den 9. juli. Kl. 17,00: Højmesse. Prædikant Peter Østerby-Jørgensen. Derefter aftensmad og velkomstaften.

Dagligt program for de følgende dage: Kl. 7,30: Morgenmad. Kl. 8,30: Morgensang i kirken. Kl. 10,00: Bibeltime / "børneklub". Ca. Kl. 12,00: Frokost. Eftermiddage: Leg, udflugter o.l. Kl. 17,20: Procession og aftensang i kirken. Ca. Kl. 18,00: Aftensmad. Aftener: Familieaftener med lejrball, oplæsning, fællessang, kaffe o.l. Kl. 21,30: Aftenbøn i kirken.

Søndag den 11. kl. 10,00: Højmesse. Prædikant Olav Fog, Blåhøj.

Onsdag den 14. kl. 8,30: Højmesse. Prædikant H.C. Christensen, København. Derefter dagen til fri disposition indtil aftensang. Evt. arrangeres en fælles udflugt.

Fredag den 16. kl. 8,30: Højmesse. Prædikant H.J. Mortensen. Derefter oprydning og opbrud inden middag. Alle gudstjenester ledes af pastor Hans Chr. Christensen, Sankt Jakobs Kirke, København.

Bibeltimer: Personer fra Det Gamle Testamente:

Lørdag den 10.: Josva, v/ H.J. Mortensen.

Mandag den 12.: Hannah, v/ Birte Christensen, København.

Tirsdag den 13.: Ruth, v/ Erich Alshauge, Sønderborg.

Torsdag den 15.: Jeremias, v/ stud.theol. Erik Okkels, Århus.

Priser: Hele centret lejer for 1.500,-kr. pr. døgn, i alt 10.500,- kr. Beløbet deles ligeligt mellem de tilmeldte voksne. I 1992 betalte hver voksen 490,-kr. Der er plads til at campere - med vogn eller telt; campister kan muligvis få et nedslag i prisen.

Spisning: Alle spiser i fællesskab. Prisen for fuld kost kan først meddeles ved lejrens slutning; som udgangspunkt sættes på 180,-kr pr. voksen, mindre børn 90,-kr. Og derved blev det i 1992.

Detaljeret program, nærmere oplysninger el. lign. hos Peter Østerby-Jørgensen. Tilmelding senest den 25. maj til H.J. Mortensen.

Lejren er tilrettelagt i tilknytning til fællesskabet Kirkelig Fornylse (den højkirkelige bevægelse) af: Bodil og Hans Jørgen Thorsgaard Mortensen, Præstegården, 7990 Øster Assels, tlf. 97 76 43 57, og Anna og Peter Østerby-Jørgensen, Galtrup Præstegård, 7950 Erslev Mors, tlf. 97 74 10 76.

Prædiken til KRISTI LEGEMS FEST

af pastor Peter Østerby-Jørgensen, Galtrup.

Altergang, nadver, communion, eucharisti, messe. Jo, kært barn har mange navne. Alterets sakramente, sådan siger både Luthers Lille Katekismus og Kristi Legems Broder skabs regel. Søndag efter søndag har vi lejlighed til at overveje forskellige sider af, hvad dette sakramente betyder: for enkelte kristne, for hele Kirken, ja, for verden. Men i dag er det vor hovedsag at dvæle ved og fastholde, at alterets sakramente er vor Herres Jesu Kristi sande legeme og blod under brødet og vinen.

Alterets sakramente drejer sig om nærvær: altså om Jesu Kristi legemes og blods nærvær i, med og under brød og vin, men også om Hans personlige, åndelige nærvær som den korsfæstede og opstandne Herre og frelser, hvor og når alterets sakramente fejres aldeles efter hans indstiftelse. Vi husker ham, som i en diskussion om netop dette emne, skrev med kridt på bordet det latinske ord "est", og netop det ord kom til at sætte skel mellem de to parter. Dér går nemlig altid skellet mellem sand kirkelig teologi på den ene side, og på den anden side: al anden kristelig farvet fromhed eller tænkning. Dette skel drages ikke kun ved et spørgsmål om ord eller - som man siger - støvede dogmer. Det drejer sig om, hvad Kirken er: og ordet "est" værner lige så meget om en ægte kirke-forståelse som om en

ægte nadver-forståelse: Kirken er vor Herres Jesu Kristi folk, Guds-folket i Den Nye Pagt, det folk, som Kristus selv samler og kommer til og vandrer med: "Der findes ikke, og har aldrig været, så stort et folk, som har guder, der kommer til det, således som vor Gud til os", skrev den Hellige Thomas af Aquinas. Men Kirken er også Kristi mystiske legeme: "I er Kristi legeme og lemmer enhver især" (1.Kor.12,27 -NT1907). Og "ligesom den levende Fader udsendte mig, og jeg lever i kraft af Faderen, ligeså skal også den, som æder mig, leve i kraft af mig" (Johs.6,57).

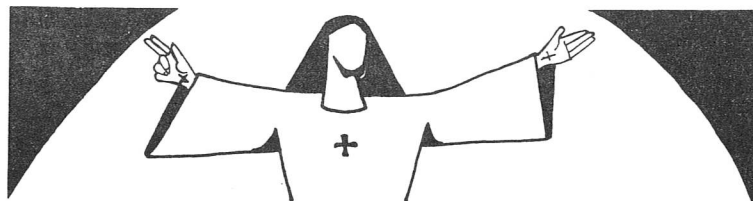
Troen på vor Herres Jesu Kristi nærvær ved Hans bord og på Hans legemes og blods nærvær under brød og vin har altid været bærende også i Den Danske Kirkes nadverforståelse og i Kirkefolkets nadverfromhed. Hvor dette nærvær er blevet understreget i forkyndelsen, og hvor forvaltningen af sakramentet er blevet foretaget med den ærbødighed, som dette hellige nærvær kræver, dér har søgningen til sakramentet altid været stor; mens den svinder ind dér, hvor man fornemmer, at der intet særligt er ved eller på Kirkens alter. - Vor liturgi hævder dette nærvær, tænk ikke mindst på bortsendelses-ordene: Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har

givet os sit hellige legeme og blod. HAN SELV har givet os SIT EGET LEGEME OG BLOD! Det er sådanne stærke ord, der gør, at det er lettest at blive højkirkelig i Den Danske Kirke - og et første mål for vor bevægelses stræben har jo da også altid været, at ordene i alle vor Kirkes ritualer måtte blive taget for fuld pålydende.

Om denne særlige festdags anligende har vi allerede sunget: "Højt i dag det brød vi hylde, som i sig har livets fylde / og for os er livets brød". Vi hylder det brød. Vi kan alligevel ikke føre bevis for, at brødet bliver Kristi legeme, eller for at Kristi legeme bliver brød. "Hvad forstand og sans ej nemme, lærer troens trygge stemme, al naturens skik imod," (To citater af hymnen: Pris, o Sion, din forsoner, af Thomas af Aquinas). Vi står overfor et under, som har lighed med selve skabelsens under: Guds Ånd svævede over vandene (1.Mos.1,2) og ved Herrens ord blev Himlen skabt (Ps.33,6). Brødet og vinen bliver sakramente: under bønnens påkaldelse af Gud Helligånd og under udtalelse af Kristi egne ord, som skaber, hvad de nævner. Derfor indeholder det brød livets fylde og er livets brød. - I kirkeårets løb har vi nu igen lige fejret de store højtider, og

nu samler det hele sig dette brød: i det bliver Ordet kød og tager bolig iblandt os (Johs.1,14) - for os mennesker og for vor frelse; i det er vort påskelam Kristus ofret (Jvf. 1.Kor.5,7); i det er vort liv og vor sejr skjult med Kristus i Gud (Jvf. Kol.3,3); i det ser vi, at Han ikke har efterladt os faderløse, men kom mer til os (Jvf. Johs.14,18), at Han er med os alle dage indtil verdens ende (Matt. 28,20). - Men vi ved også, at det er Guds frelsesplan: i tidens fylde at sammenfatte alt, både det himmelske og det jordiske, i Kristus (Ef.1,10). Derfor viser vi med glæde al verden det brød, som er Hans tegn og Hans nærvær til frelse: "Faderens råd og den Helligåndes dåd / sammen i Frelseren falde, så af det hele, som Gud har skabt, går kun fortabelsens æt fortabt !" (DdS 248,6). Al magt har Han i Himlen og på jorden (Matt.28,10); men Han regerer fra alteret: Se dog den mildhed, hvormed Han møder os og alt det skabte! "Kriste Konge, vi dig hylder! Du alverdens hersker er! Du til dine troende dig giver selv som livets brød" (jvf. Dansk Tidebog, s.319, af Thomas af Aquinas'liturgi til dagen).

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden! ...

SMÅSKRIFTER

Udvalget for Kirke og Theologi har udgivet et lille skrift af
Christian Braw: Quislings tro.

Skriftet er på 43 sider og det koster kr.50,00. Skriftet være hermed anbefalet. Det kan bestilles på adressen: J.L.Heibergsvej 45, 8230 Åbyhøj.

Ole Frederik Stjernfelt, tidligere præst i Danmark, nu munk i Parakletens Kloster, Oropos, Grækenland har udgivet et lille hæfte på 48 sider med titlen:

Glædens Hilsninger til Guds Føderske.

Illustreret med byzantinske ikoner. Det er en oversættelse fra grundsproget af et digt om Jomfru Maria og det er forsynet med byzantinske musikeksempler. Hæftet kan bestilles hos:

Broder Fotius, Parakletens Kloster, GR-190 15 Oropos, Attika, Grækenland, og det koster vist nok kr.100,-.

RE-FORMATIO'S FORLAG

Ekspedition : Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700 Esbjerg. Tlf.0513 8105, Giro 5 61 60 50.

Poul Ulsdal: TJENESTEN VED ALTERET.

2.oplag 1986. 92 sider. Kr. 75.00.

For første gang foreligger der på dansk en samlet fremstilling af præstens funktioner ved altertjenesten i den evangelisk-lutherske gudstjeneste.

C.B. Hansen: GAMMEL TRO - TÆNKT PÅNY.

100 sider. Kr. 112.50.

C.B. Hansen var en markant personlighed i den højkirkelige bevægelse. Inden sin død i 1981 nåede han at færdiggøre manuskriptet til denne utraditionelle katekismus for voksne. - God at forære til sine voksne børn!

Poul Ulsdal: HVORFOR SKAL VI HOLDE GUDSTJENESTE?

Serien "Af kirkens tro" nr. 1. 1983. 4 sider. Kr. 2.00.

Peter Østerby-Jørgensen: MENIGHEDENS STILLE BØNNER.

Serien "Af kirkens tro" nr. 2. 1985. 4 sider. Kr. 2.00.

RESERVERET POSTVÆSENET

RE-FORMATIO

udgives af

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør:

Sognepræst Knud Christensen,
Kirkegade 9, 3600 Frederikssund.
Telefon 42 31 03 39.

Redaktionsudvalg:

Pastor Anders Studsgaard,
Havervad 7, 6780 Skærbæk.
Pastor Poul Ulsdal,
Kirkegade 88, 6700 Esbjerg
Sognepræst Peter Østerby-Jørgensen,
Galtrup, 7950 Erslev Mors,
Stud.teol. Jais H. Tinglund,
Kalmargade 34,3.th. 8200 Århus N.

Ekspedition:

Bladet koster 80 kr. årligt i abonnement, for
studerende 50 kr. årligt. Beløbet indbetales til
FKFs regnskabsfører, bogholder Jørgen Poulsen,
Christianshavns Voldgade 43,3th. 1424
København K. Tlf.31 57 53 16. Postgiro 2 08
81 42.

Fællesskabet

KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Sognepræst Poul Exner,
Gymnasievej 4, 2620 Albertslund.
Telefon 43 62 28 38.

Bestyrelsen iøvrigt:

Sognepræst Olav Fog,
Præstegårdsvej 11, Blåhøj,7330 Brande.
Førtidspensionist Immi Rita Nielsen, Hessel-
gade 39 B, 2100 København Ø. Kirketjener
Kate Pedersen, Storkens Kvar-
ter 5B, 2620 Albertslund.

Sognepræst Bjørn Hansen, Vardegade 14,
2100 København Ø.

Medlemmer betaler 160 kr. årligt til fællesska-
bet. Dette beløb omfatter også abonnement
på Re-formatio. Ægtepar 200 kr. Studerende
og pensionister betaler 80 kr. for enkeltmed-
lemsskab. Pensionistægtepar 100 kr.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's
forlag, Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Bran-
den.Telefon 75 34 50 61

Ekspedition og daglig ledelse:

Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700 Esbjerg.Tele-
fon 75 13 81 05. Postgiro 5 61 60 50.

INDHOLD - NR. 2 - APRIL 1993 36. ÅRGANG

Forsidebilledet: Tegning af Knud Nørholm.

<i>Diestelmann, Jürgen:</i> Spørgsmålet om embedet i Tyskland	30
<i>Hansen, Bjørn:</i> Efter Sankt Jakobs-Sagen	33
<i>Christensen, Knud:</i> Efter Sankt Jakobs-Sagen	36
<i>Horne, Brian:</i> The symbol of sacrifice and humility	38
<i>Braw, Christian:</i> Igen teologi i Tartu	40
<i>Østerby-Jørgensen, Peter:</i> Liturgisk Bemærkning	45
<i>Ulsdal, Poul:</i> Nyt fra Hellig Kors Kloster	46
<i>Braw, Chriatian:</i> Kirken og kærligheden	48
<i>Ulsdal, Poul:</i> God vejledning i gudstjenesten	49
<i>Østerby-Jørgensen, Peter:</i> Prædiken til Kristi Legems Fest	53